

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram vid Borgarskolan i Gävle kommun

Innehåll

Inledning

Fakta om skolan

Bakgrund och syfte

Frågeställningar

Resultat

Metod och genomförande

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisning på yrkesprogram under hösten 2013 och våren 2014. Granskningen vid Borgarskolan i Gävle kommun ingår i detta projekt. På skolan granskades undervisningen i årskurs 2 på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.

Borgarskolan besöktes den 26-28 november 2013. Ansvariga inspektörer var utredare Sture Löf och undervisningsråd Marie Wiberg-Svensson. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande. Granskningen har ett uttalat elevperspektiv vilket innebär att inspektörerna under tre dagar har följt en klass i årskurs.

Kvalitetsgranskningen av undervisning på yrkesprogram genomförs i ytterligare 63 gymnasieskolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som har ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Den enskilda rapporten kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Fakta om Borgarskolan

Borgarskolan är en kommunal gymnasieskola i Gävle kommun. Vid skolan finns fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hotell- och turismprogrammet, ekonomiska programmet, estetiska programmet samt samhällsvetenskapsprogrammet. Skolan har totalt 856 elever.

Fordons- och transportprogrammet hade vid besöksstillfället totalt 103 elever. I den granskade årskurs 2 på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, gick 15 elever. Dessa elevers meritvärden varierade mellan 85 och 230 då de antogs till programmet.

Bakgrund och syfte

I och med reformeringen av gymnasieskolan 2011 renodlades skillnaderna mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program. Syftet med reformen var att bättre förbereda eleverna för kommande arbete eller vidare studier samt att öka genomströmningen i gymnasieskolan. En bättre genomströmning i gymnasieskolan är en vinst både för individen och för samhället. Genomströmningen skiljer sig mellan olika program, där avbrotten överlag är vanligare på yrkesförberedande program än på studieförberedande program. Elever som avbryter sina gymnasiestudier uppger själva att de saknar motivation för skolan, att utbildningen upplevs som meningslös och att skolan inte gett det stöd eleverna har behov av.

Elever som har avbrutit sina studier har många gånger inte upplevt att de varit delaktiga i beslut om arbetssätt och arbetsformer i skolarbetet och det som förväntats göras i skolan har inte stämt överens med vad eleverna själva velat. Enligt forskningen blir elever mer studiemotiverade när de upplever att de själva kan vara delaktiga i att utforma undervisningen och dess innehåll. Själständighet och ansvar för den enskilda eleven betonas i skollagen och i läroplanen.

Forskningen visar även att eleverna upplever det som mer motiverande och mer meningsfullt med yrkesämnena då de själva kan identifiera sig som exempelvis en blivande kock eller mekaniker och att de får arbeta med något "som är på riktigt". Yrkesämnena kan också fungera som en ingång till motivation och självförtroende även för de gymnasiegemensamma ämnena. I arbetet med yrkesämnena kan eleverna se behov av att använda kunskaper i gymnasiegemensamma ämnena. Lärande underlättas om det sker i meningsfulla sammanhang, exempelvis genom att i ämnet matematik räkna ut måtten på något som ska tillverkas.

Lärarna har en central roll i att, medvetet eller omedvetet, påverka elevernas motivation och självbild. Det är inte ovanligt att elever på yrkesprogram har erfarenheter från stödundervisning i grundskolan. För elever som har tidigare negativa erfarenheter är det extra viktigt att inte försättas i situationer där de misslyckas igen. Istället gynnas elevernas självförtroende av att de får känna att de lyckas och får bekräftelse på sin progression. Därför är det viktigt med tydlig och löpande återkoppling.

Elever på yrkesprogrammen har ofta relativt låga meritvärden från grundskolan, något som kan vara en indikation på att eleverna inte fått tillräckligt stöd eller motiverats i tillräcklig omfattning under tidigare studieår och att det därför i denna elevgrupp finns stödbehov, bristande motivation och negativa erfarenheter från tidigare studier. Skolverket har påtalat att stödinsatser ofta sätts in för sent. Det konstateras att särskilt stöd främst ges i gymnasiegemensamma ämnen, men sällan i programgemensamma ämnen, vilket också bekräftas av erfarenheter från Skolinspektionens sammanhållna tillsyn av utbildningsföretag.

Kvalitetsgranskningens syfte är att granska om elever på yrkesprogram får en ändamålsenlig undervisning som stärker deras motivation att lära, för att därigenom skapa goda förutsättningar för att eleverna ska nå utbildningens mål och slutföra utbildningen. Elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen utgör ett särskilt fokus i granskningen.

Frageställningar

Möter undervisningen på yrkesprogrammen elevernas intressen, förväntningar och behov så att eleverna upplever undervisningen som meningsfull?

För att besvara den övergripande frågeställningen utgår Skolinspektionen från nedanstående underfrågor:

- Har eleverna inflytande över undervisningen och anpassas den därefter?
- Placeras kunskapsinnehållet i ett för eleverna meningsfullt sammanhang för att därigenom konkretisera lärandet?
- Får eleverna kontinuerlig återkoppling för att synliggöra lärande och progression och därmed stärka tilliten till den egna förmågan?
- Får elever i behov av särskilt stöd åtgärder som är anpassade så att eleven ges goda förutsättningar att slutföra utbildningen?

Resultat

Utifrån tidigare nämnda bedömningsområden har Skolinspektionen bedömt kvaliteten i undervisningen på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, och identifierat ett prioriterat utvecklingsområde. Det beskrivs nedan.

Får elever i behov av särskilt stöd åtgärder som är anpassade så att eleven ges goda förutsättningar att slutföra utbildningen?

Skolan har ett elevhälsoteam bestående av elevhälsopersonal, studie- och yrkesvägledare, speciallärare, rektorn samt de biträdande rektorerna. Kuratorn är samordnare för elevhälsoteamet. Teamet har möte en gång per vecka och vid mötet har varje biträdande rektor sitt tidspass. Den lärare som anmält ett elevärende får tid inom ramen för sin biträdande rektors pass. EHT-samordnaren dokumenterar och i förekommande fall startas utredningar som kan leda fram till beslut om åtgärdsprogram.

Enligt rektorn är ett vanligt förkommande sätt för att ge elever möjlighet att nå målen är att förlänga kurser. Då görs det för hela klasser och mer undervisningstid schemaläggs under efterföljande läsår. Vid intervjun uppger rektorn även att man på skolan använt något som kallas F-handlingsplan, för de elever som inte har eller riskerar att inte nå godkänt betyg. I exempelvis matematik erbjuds dock särskilt stöd under pågående kurs och elever informeras om att de ska gå på stödet i mattestudion. Enligt rektorn finns rutiner för denna typ av särskilt stöd, men allt är inte dokumenterat. Även biträdande rektorn beskriver att det görs bra särskilda stödinsatser, men att de inte har dokumenterats. Ett särskilt problem har varit mycket hög frånvaro i ämnet Idrott och hälsa. Enligt biträdande rektorn har dock inga åtgärdsprogram skrivits med anledning av detta problem.

Vid intervjun med elevhälsan framkommer att de anser att eleverna inte får det särskilda stöd de behöver, eftersom resurserna är begränsade. Elevhälsan efterlyser tillgång till en specialpedagog som kan handleda lärarna och att lärarna får kompetensutveckling kring vilka hjälpmedel som finns för olika elevers specifika svårigheter. Även elevhälsan uppger att särskilt stöd inte alltid dokumenteras i åtgärdsprogram.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver utvärdera rutinerna för särskilt stöd och i vilken utsträckning rutinerna följs. Vidare behöver rektorn se till att åtgärdsprogram alltid utarbetas då en elev behöver särskilt stöd samt att åtgärder sätts in med utgångspunkt från elevens skolsituation och behov.

Metod och genomförande

Under hösten 2013 och våren 2014 granskar Skolinspektionen kvaliteten på undervisningen på gymnasieskolans yrkesprogram vid 64 skolor i landet. Av dessa skolor har 54 kommunala huvudmän och 10 fristående huvudmän.

Granskningen har avgränsats till en klass i årskurs 2 på det aktuella programmet och inriktningen. Granskningen har genomförts genom att inspektörerna inför besöket i skolan har tagit del av schema, klasslista och poängplan för den aktuella klassen samt protokoll från skolans lokala programråd. Rektorn på det granskade programmet har också besvarat en verksamhetsredogörelse. Utöver detta har en enkät genomförs med elever vid det granskade programmet årskurs 2. I samband med besöket har inspektörerna tagit del av gällande åtgärdsprogram, betygskatalog och individuella studieplaner i den aktuella klassen.

Vid besöket har lektioner i ämnena historia, engelska, matematik och yrkestrafik observerats. Elever har intervjuats både enskilt och i grupp. Dessutom har lärare, rektorn och representanter för elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen intervjuats. Besöket har avslutats med en muntlig återkoppling till rektorn om de preliminära resultaten av granskningen. Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.